

ზეგავლენით ვაჭრობისა და დანაშაულის პროვოკაციის სამართლებრივი ანალიზი და კვალიფიკაციის ძირითადი ასპექტები

თინათინ მახარაძე

საქართველოს გენერალური პროკურატურის სამართალწარმოების პროცესში ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების დეპარტამენტის პროკურორი, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დოქტორანტი

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის XXXIX თავი მთლიანად ეთმობა სამოხელეო დანაშაულს¹. აღნიშნული თავი მოიცავს თორმეტამდე სხვადასხვა დანაშაულის შემადგენლობას და მათგან ერთ-ერთი გახლავთ ზეგავლენით ვაჭრობა². საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილში წარმოდგენილი ნორმები ერთგვაროვანი სტრუქტურით გამოირჩევა და შედგება ორი ძირითადი ნაწილისაგან: დისპოზიცია და სანქცია. დისპოზიციაში აღწერილია უშუალოდ ქმედების შემადგენლობა, მისი ნიშნების მეტნაკლებად დეტალური აღწერა. ხოლო, სანქციაში მითითებულია კონკრეტული სასჯელის სახე და ზომა³. ამ მხრივ ცხადია არც სისხლის სამართლის კოდექსის 339¹-ე მუხლია გამონაკლისი. აღნიშნული მუხლის დისპოზიციაში ვხვდებით თავად ქმედების აღწერას: იმ პირისათვის, რომელიც ამტკიცებს ან ადასტურებს, რომ მას შეუძლია არამართლზომიერი ზეგავლენის მოხდენა მოხელის ან მოხელესთან გათანაბრებული პირის მიერ გადაწყვეტილების მიღებაზე პირდაპირ ან არაპირდაპირ, მის ან სხვა პირის სა-

1 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე: www.matsne.gov.ge.
2 იქვე.
3 ციპელიუსი რ., 2006. იურიდიული მეთოდების მოძღვრება, ბეკის გამომცემლობა, მიუნხენი, მეათე გადაშუავებული გამოცემა, გვ. 20-25.

სარგებლოდ ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის დაპირება, შეთავაზება ან მინიჭება იმ პირის მიერ, რომელიც მოქმედებს საკუთარი ან სხვა პირის ინტერესებისათვის, მიუხედავად იმისა, განხორციელდა თუ არა ასეთი ზეგავლენა ან/და მიღებულ იქნა თუ არა ამ ზეგავლენის სასურველი შედეგი. აღნიშნული შემადგენლობა თანამედროვე ქართული სისხლის სამართლისთვის მნიშვნელოვანი გახდა მას შემდეგ რაც საქართველო 2006 კონვენციას, სწორედ აღნიშნულ კონვენციასთან შეერთების შემდეგ გვხვდება ეს მუხლი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში⁴.

სტრუქტურულად ზეგავლენით ვაჭრობა ძალიან ჰგავს ქრთამის აღებისა და მიცემის შემადგენლობას. მთავარი, რაც ზეგავლენით ვაჭრობას გამოარჩევს ქრთამთან დაკავშირებული დანაშაულებისაგან, ეს არის მისი სამმხრივი ბუნება. ამ შემთხვევაში სახეზე გვყავს სამი ძირითადი ფიგურა:

1. დაინტერესებული პირი, რომელიც გარკვეულ ბენეფიტს სთავაზობს ე.წ. ზეგავლენით მოვაჭრეს⁵;
2. თავად ე.წ. ზეგავლენით მოვაჭრე, პირი, რომელიც ამტკიცებს ან ადასტურებს, რომ მას შეუძლია არამართლზომიერი ზეგავლენის მოხდენა მოხელეზე ან მასთან გათანაბრებულ პირზე⁶;
3. მესამე პირი, ზეგავლენის ადრესატი ანუ მოხელე თუ მასთან გათანაბრებული პირი, რომელმაც დაინტერესებული პირის სასარგებლო გადაწყვეტილება უნდა მიიღოს, შესარულოს ესა თუ ის მოქმედება ან თავი შეიკავოს გარკვეული მოქმედების შესრულებისაგან.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 339¹-ე მუხლით პირი, რომელსაც

ესაჭიროება ზეგავლენა საკუთარი ან სხვა პირის ინტერესებისათვის და ამისათვის გარკვეულ უპირატესობას სთავაზობს ზეგავლენით მოვაჭრეს, ევროპული კონვენციით იწოდება „აქტიურ“ მოვაჭრედ, ხოლო ამ ურთიერთობის მეორე მხარე კონვენციაში მოხსენიებულია, როგორც „პასიური“ მოვაჭრე. ამავე მუხლის მეორე ნაწილი ეთმობა პასიური მოვაჭრის შემთხვევას. ე.წ. პასიური მოვაჭრეა პირი, რომელიც ამტკიცებს, რომ ცალკეული არამართლზომიერი ქმედების შესრულებისათვის და გარკვეული ბენეფიტების სანაცვლოდ მას შეუძლია ზეგავლენის მოხდენა მოხელეზე ან მასთან გათანაბრებულ პირებზე გარკვეული მოქმედების შესასრულებლად ან/და მოქმედებისაგან თავის შესაკავებლად⁷.

თანამედროვე სისხლის სამართლის თეორია იცნობს დანაშაულის შემადგენლობის სამ ძირითად ფორმას. ესენია:

- მატერიალური
- ფორმალური
- შეკვეცილი⁸.

აღნიშნული დაყოფის მთავარი ამოსავალია ის, თუ რა ჩაითვლება ამა თუ იმ დანაშაულის დამთავრების მომენტად. თავის მხრივ, ფორმალური შემადგენლობის დანაშაულია ისეთი ქმედება, რომელიც დასრულებულია უშუალოდ ქმედების განხორციელების მომენტიდან. ამ ტიპის შემადგენლობა არ მოითხოვს რაიმე კონკრეტულ შედეგს⁹. შესაბამისად, ზეგავლენით ვაჭრობა ეს არის დანაშაული, რომელიც დასრულებულად ითვლება უშუალოდ ქმედების ჩადენის მომენტიდან იმის მიუხედავად, განხორციელდა თუ არა რეალურად ზემოქმედება¹⁰.

ამ დანაშაულში განსაკუთრებით საინტერესო და საკვანძოა თავად დანაშაულის ამსრულებლის როლი. ამსრულებელი შეი-

4 ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., მამულაშვილი გ., 2011. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი (წიგნი II), მეოთხე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, თბილისი გვ. 174-175.

5 იქვე.

6 იქვე.

7 იქვე, გვ. 176.

8 ტურავა. მ., 2012. დანაშაულის მოძღვრება, თბილისი, „ბონა კაუზა“, გვ. 152.

9 დონაშვილი თ. 2001, სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი, თბილისი, გვ. 77.

10 ლეკვეიშვილი მ., თოდუა ნ., მამულაშვილი გ., 2011. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი (წიგნი II), მეოთხე გამოცემა, გამომცემლობა მერიდიანი, გვ. 177.

ძლება იყოს როგორც ფიზიკური, ისე იური-
დიული პირი. თავად ნორმა არ განმარტავს,
რა შეიძლება იგულისხმებოდეს ცნება
„ზეგავლენის“ ქვეშ, რა ტიპის ზემოქმედე-
ბაზეა აქ საუბარი. აღნიშნული ცნება სასა-
მართლო პრაქტიკით უნდა განიმარტოს.
სამწუხაროდ, ჯერჯერობით არ არსებობს
ქართული სასამართლო ინსტანციის გადა-
წყვეტილება, რომელიც რაიმე ფორმით გა-
ნსაზღვრავს „ზეგავლენის“ ცნებას. ფაქტია,
ეს უნდა იყოს იმ ტიპის ზემოქმედება, რომე-
ლიც გარკვეულ გადაწყვეტილების მიმღებ
პირს აიძულებს გარკვეული მოქმედების
შესრულებას ან მისგან თავის შეკავებას¹¹.
ზეგავლენით მოვაჭრე ეს არის ერთგვარი
შუამავალი, რომელსაც თუმცაღა თავად არ
შეუძლია გავლენა მოახდინოს გადაწყვე-
ტილებაზე, მაგრამ მას ხელი მიუწვდება და
შეუძლია გარკვეული გავლენა იქონიოს იმ
ადამიანებზე, რომლებიც უშუალოდ არი-
ან ჩართულნი გადაწყვეტილების მიღების
პროცესში. აღნიშნული ქმედების კვალიფი-
კაციისას განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი
და საკვანძოა ამსრულებლის სტატუსი. თუ
ამსრულებლად გვევლინება საჯარო მოხე-
ლე ან/და მასთან გათანაბრებული პირი,
მაშინ სამართალში დამკვიდრებული კვა-
ლიფიკაციის ზოგადი წესებიდან და ზოგა-
დი, სპეციალური ნორმების კონკურენციის
პრინციპიდან გამომდინარე, ქმედება უნდა
დაკვალიფიცირდეს, როგორც რომელიმე
სამოხელეო დანაშაული, მაგალითად, თუ-
ნდაც ქრთამის აღება. „საჯარო სამსახუ-
რის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და
ამ სფეროში მოქმედი სხვა ნორმატიული
აქტების საფუძველზე საჯარო მოხელეს ან/
და მასთან გათანაბრებულ პირს უფლება
არა აქვს, თავისი სამსახურებრივი უფლე-
ბამოსილება გამოიყენოს საჯარო ინტერე-
სების საწინააღმდეგოდ, მან აუცილებლად
უნდა იმოქმედოს არსებული საჯარო ინტე-
რესებისა და მოქმედი კანონმდებლობის
შესაბამისად. ზეგავლენით ვაჭრობის ამს-
რულებლად, სუბიექტად საჯარო მოხელე
შეიძლება მოვიხროთ მხოლოდ იმ შემ-
თხვევაში როდესაც ის იყენებს არა თა-

ვის სამსახურებრივ უფლებამოსილებას,
არამედ პირად კავშირებს, ნაცნობებსა და
გავლენას.

სუბიექტურად ზეგავლენით ვაჭრობა ხა-
სიათდება პირდაპირი განზრახვით, რაც
გამოიხატება იმაში, რომ პირმა იცის და
გააზრებული აქვს თავისი ქმედების მა-
რთლწინააღმდეგობა, გააზრებული აქვს
თავისი ქმედების მართლსაწინააღმდეგო
შედეგი და სურს ეს შედეგი. აღნიშნული
ქმედების მოტივი გახლავთ ანგარება.

საქართველოს სისხლის სამართლის
კოდექსის 339¹ მუხლს აქვს დამამძიმებელი
გარემოება, კერძოდ სანქცია აღნიშნული
ქმედებისათვის გაცილებით უფრო მკაც-
რია იმ შემთხვევაში, როდესაც ის ჩადენი-
ლია ორგანიზებული ჯგუფის მიერ¹².

საქართველოს სისხლის სამართლის
კოდექსი იცნობს წამახალისებელ ნორმე-
ბს. ასეთი ნორმები გვხვდება როგორც
სისხლის სამართლის ზოგად, ისე კერძო
ნაწილში. სისხლის სამართლის ზოგადი
ნაწილით გათვალისწინებული წამახალი-
სებელი ინსტიტუტია დანაშაულზე ნებაყო-
ფლობით ხელის აღება, რომელიც პირს აძ-
ლევს საშუალებას ცალკეულ შემთხვევაში
და გარკვეული პირობებებით ხელი აიღოს
დანაშაულის ჩადენაზე. მოქმედი სისხლის
სამართლის კოდექსი ასევე იცნობს დანა-
შაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების
სპეციალურ შეთხვევებს. როგორც წესი, ეს
პირობები სისხლის სამართლის კერძო ნა-
წილის ცალკეული მუხლების შენიშვნებშია
ხოლმე თავმოყრილი. სწორედ ასეთ შე-
ნიშვნას შეიცავს საქართველოს სისხლის
სამართლის კოდექსის 339¹-ე მუხლი. აღნიშ-
ნული შენიშვნის თანახმად: ამ მუხლის პირ-
ველი ნაწილით გათვალისწინებული და-
ნაშაულისათვის სისხლისსამართლებრივი
პასუხისმგებლობისაგან თავისუფლდება
პირი, რომელმაც ამის თაობაზე ნებაყო-
ფლობით განუცხადა სისხლის სამართლის
პროცესის მწარმოებელ ორგანოს. პასუ-
ხისმგებლობისაგან გათავისუფლების შე-
სახებ გადაწყვეტილებას იღებს სისხლის
სამართლის პროცესის მწარმოებელი ორ-

11 იქვე, გვ. 178.

12 იქვე, გვ. 178.

განო. მაშასადამე, თუ აქტიური მოვაჭრე დროულად გადაიფიქრებს დანაშაულის ჩადენას და ნებაყოფლობით განაცხადებს შესაბამის ორგანოში ამის თაობაზე, ის თავისუფლდება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან. აღნიშნული შენიშვნა ეხება მხოლოდ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ აქტიურ მოვაჭრეს და ის არ ვრცელდება მეორე ნაწილით გათვალისწინებულ პასიურ მოვაჭრეზე¹³.

დანაშაულის სწორი კვალიფიკაციისათვის აუცილებელია ზეგავლენით ვაჭრობა გამიჯნულ იქნას ქრთამის აღებისაგან. ამ ორი დანაშაულის ერთმანეთისაგან გამიჯვნის საკვანძო საკითხებია:

1. ზეგავლენით ვაჭრობის სუბიექტია კერძო პირი, მაშინ როდესაც ქრთამის აღების სუბიექტია საჯარო მოხელე ან მასთან გათანაბრებული პირი
2. ზეგავლენით ვაჭრობის შემთხვევაში ამსრულებელს უშუალოდ არ შეუძლია დაპირებული მოქმედების შესრულება. ქრთამის აღების დროს სუბიექტი უშუალოდ არის ჩართული ამ მოქმედების შესრულებაში
3. ქრთამის აღების შემადგენლობისთვის, როგორც წესი, ორი მხარეა საკმარისი, ხოლო ზეგავლენით ვაჭრობის შემთხვევაში, ძირითადად, გვხვდება სამი ძირითადი მხარე¹⁴.

ნორმატიული კუთხით, ძალზე დიდ სირთულეს ქმნის თავად ტერმინი „ზეგავლენით ვაჭრობა“. იმდენად, რამდენადაც სისხლის სამართლის ნორმები იცავენ ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან სამართლებრივ სიკეთეებს და ამ ნორმების მოქმედება დაკავშირებულია პირისათვის სისხლის-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრებასთან, ძალზე მნიშვნელოვანია ზუსტად განისაზღვროს რა არის ზეგავლენით ვაჭრობა და რა ქმედებებს შეიძლება მოიცავდეს იგი. ამ მხრივ სასურველია, არსებობდეს მაქსიმალურად მრავალფეროვანი იურიდიული ლიტერატურა და სა-

სამართლო განმარტებები. დღესდღეობით აღნიშნულ საკითხზე სასამართლო გადაწყვეტილებები არ მოგვეპოვება. რაც, ბუნებრივია, გარკვეულ სირთულეებს ქმნის ამ დანაშაულის კვალიფიკაციისას.

პროვოკაცია ლათინური წარმოშობის სიტყვაა და ნიშნავს გამოწვევას. თანამედროვე სისხლის სამართალში დანაშაულის პროვოკაცია არის დანაშაულის ხელოვნური გამოწვევა¹⁵. ასეთ შემადგენლობას ითვალისწინებს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლი. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლი აღწერს დანაშაულის პროვოკაციას შემდეგნაირად: „სხვისი დაყოლიება დანაშაულის ჩასადენად მისი სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებაში მიცემის მიზნით“. ცხადია, საუბარია ისეთ შემთხვევაზე, როდესაც პროვოკაციის ობიექტს დაყოლიებამდე აზრადაც არ ჰქონია დანაშაულის ჩადენა.

დანაშაულის პროვოკაციის შემადგენლობა ახალია ქართული სისხლის სამართლისთვის. ძველი, 1960 წლის, საბჭოთა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი ასეთ შემადგენლობას არ იცნობდა¹⁶. მანამ სანამ აღნიშნული შემადგენლობა არ არსებობდა, პროვოკაციის სუბიექტი, როგორც წესი, პასუხს აგებდა ხოლმე, როგორც ერთ-ერთი თანამონაწილე, კერძოდ კი – წამქეზებელი¹⁷. თუმცა ცალსახაა, რომ წაქეზებისა და პროვოკაციის ერთმანეთში აღრევა მთელ რიგ შინაარსობრივ და თეორიულ პრობლემებთან არის დაკავშირებული. მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი ქმედება წინა კოდექსის მოქმედების პირობებში ხშირად კვალიფიცირდებოდა როგორც წამქეზებლობა, მათ შორის იმდენად პრინციპული სხვაობაა, რომ ცალსახად არასწორია პროვოკაცია დაკვალიფიცირდეს, როგორც წაქეზება. ცხადია, წაქეზება-

13 ოქვ. გვ. 179.

14 ოქვ. გვ. 180.

15 გვენცაძე ე., 2012. დანაშაულში თანამონაწილეობის სუბიექტური მხარე, დისერტაცია, თსუ, გვ. 39.

16 ლეკვიძე მ., თოდუა ნ., მამულაშვილი გ., 2011. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი (წიგნი II), მეოთხე გამოცემა, გამომცემლობა „მერიდიანი“, გვ. 260.

17 ოქვ. გვ. 260.

სა და პროვოკაციას ნამდვილად აერთიანებთ ის, რომ ორივე შემთხვევაში სახეზე გვაქვს ერთი პირის მიერ მეორეს დაყოლიება დანაშაულის ჩასადენად¹⁸. თავის მხრივ, ასეთი დაყოლიება შეიძლება გამოიხატოს თხოვნაში, რჩევის მიცემაში, დარწმუნებაში, გარკვეული პრივილეგიის ან/და ფინანსური მოტივაციის მიცემაში. თუმცა მათ შორის მთავარი სხვაობა ის არის, რომ პროვოკაციის შემთხვევაში დანაშაულის სუბიექტის მიზანი არის პროვოკაციის ობიექტის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემა მაშინ, როდესაც წამქეზებლის მთავარი მიზანია დანაშაულის ჩადენა სხვა პირის დაყოლიების შედეგად¹⁹. წამქეზებლობის შემთხვევაში, წამქეზებელი არის დანაშაულის თანამონაწილე, რომლის ქმედება მიზეზობრივ კავშირშია საბოლოო შედეგთან ან/და დანაშაულებრივი ქმედების შედეგად სამართლებრივი სიკეთისთვის შექმნილ საფრთხესთან. თანამონაწილეთათვის დამახასიათებელი ერთ-ერთი მთავარი ნიშანია ერთიანი მიზანი და საერთო განზრახვა, რაც არ გვაქვს დანაშაულის პროვოკაციის შემთხვევაში²⁰. დანაშაულის პროვოკაციის შემთხვევაში დანაშაულის სუბიექტი სრულებით არ არის დაინტერესებული ე.წ. „წაქეზებული“ დანაშაულის დასრულებაში, მისი პირდაპირი დაინტერესება პროვოკაციის ობიექტის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემაა. დანაშაულის ჩადენა ამ შემთხვევაში მისთვის არის პირადი მიზნის – პირის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის – მიღწევის საშუალება²¹.

შესაბამისად, უნდა დავეთანხმოთ ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმულ მოსაზრებას, რომ ამ ტიპის წაქეზება სცილდება სტანდარტული თანამონაწილეობის ფარგლებს და მისი ზუსტი კვალიფიკაციისათვის აუცილებელია სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლით გათვალისწინებული ცალკე შემადგენლობა²².

18 ქვე, გვ. 261.
 19 ქვე, გვ. 261.
 20 ქვე, გვ. 261.
 21 ქვე, გვ. 261.
 22 ქვე, გვ. 261.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლით გათვალისწინებული პროვოკაცია შესაძლოა განხორციელდეს სისხლის სამართლის კერძო ნაწილით გათვალისწინებული ნებისმიერი დანაშაულის ჩასადენად²³.

პროვოკაციის კვალიფიკაციისას ძალიან მნიშვნელოვანია პროვოკაციის ობიექტის ბრალუნარიანობა. კერძოდ, იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირი ასაკის, შერაცხადობის ან/და სხვა გარემოებების გამო ბრალუნაროა, საქმე გვექნება არა დანაშაულის პროვოკაციასთან, არამედ შუალობით ამსრულებლობასთან. მაგალითად: „ა“-მ იცის, რომ „ბ“ ბავშვობიდან იტანჯება შიზოფრენიით, რის გამოც არ შესწევს უნარი აკონტროლოს თავისი ქცევა. „ბ“ არის „ა“-ს კარის მეზობელი. რეალურად „ა“ ძალიან შეწუხებულია იმით, რომ ჰყავს შეურაცხადი კარის მეზობელი. ამის გამო მას მშვიდად არ სძინავს და სურს „ბ“-ს თავიდან მოშორება. ამ მიზნით „ა“დაიყოლიებს „ბ“-ს, გაქურდოს „გ“-ს სახლი. „ბ“ ასრულებს „ა“-ს მოთხოვნას. მიუხედავად იმისა, რომ სახეზე გვაქვს პროვოკაცია, „ბ“ არის შეურაცხადი ფსიქიკური მდგომარეობის გამო, ის მისგან დამოუკიდებელი მიზეზებით მოკლებულია უნარს, გაიზროს თავისი ქცევის მართლწინააღმდეგობა და, შესაბამისად, ის არ დაისჯება, საქმე გვაქვს შუალობით ამსრულებლობასთან – „ბ“ გამოყენებულ იქნა, როგორც ცოცხალი იარაღი. საბოლოოდ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა დამამძიმებელ გარემოებებში ჩადენილი ქურდობისთვის დაეკისრება „ა“-ს, ხოლო „ბ“ გათავისუფლდება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, მის ქმედებაში ბრალის არარსებობის გამო.

სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლით გათვალისწინებული პროვოკაციის კვალიფიკაციის ერთ-ერთი ძირითადი თავისებურებაა ისიც, რომ ქმედება ასეთ დროს კვალიფიცირდება როგორც დანაშაულის პროვოკაცია და არ ხდება მითითება ე.წ. „წაქეზებული“ დანაშაულის თანამონა-

23 ქვე, გვ. 261.

წილეობაზე²⁴. საქმე იმაშია, რომ პროვოკატორი ამ შემთხვევაში გულწრფელად არ არის ორიენტირებული კონკრეტული დანაშაულის ჩადენასა და ბოლომდე მიყვანაზე, ის ორიენტირებულია პროვოკაციის ობიექტის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემაზე. სწორედ ამიტომ არ იქნება სწორი თანამონაწილეობაზე მითითება. სრულიად საკმარისია კვალიფიკაცია პროვოკაციის შემადგენლობით. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის ისევე, როგორც არც ერთი სხვა ნორმატიული აქტი, არ განსაზღვრავს კონკრეტულად რა შეიძლება მოიხრებოდეს პროვოკაციის ქმედების უკან. სისხლის სამართლის კოდექსის 145-ე მუხლი უბრალოდ ახსენებს ისეთ ცნებებს, როგორცაა „დაყოლიება“, „პროვოკაცია“. კონკრეტულად რა მოიხრება ამ ცნებათა უკან, ეს განმარტებული არ არის. თუმცა მაინც უნდა ვიფიქროთ, რომ პროვოკაციას მეტნაკლებად აქტიური ხასიათი უნდა ჰქონდეს. ის არ შეიძლება გამოიხატებოდეს ერთი წინადადების, რჩევის მიცემაში. ეს უნდა იყოს ერთგვარი ზემოქმედება პროვოკაციის ობიექტზე²⁵. სუბიექტურად დანაშაულის პროვოკაციის სუბიექტური მხარე გამოიხატება პირდაპირ განზრახვაში. აღნიშნულ დანაშაულში მიზანი გვხვდება, როგორც მისი სავალდებულო ელემენტი— პროვოკატორს უნდა ამოძრავებდეს პირის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის სპეციალური მიზანი. ეს გახლავთ დანაშაული, სადაც დამნაშავე ერთგვარად დაზარალებულიც არის. დანაშაულის პროვოკაცია უნდა განვასხვაოთ ოპერატიული ექსპერიმენტისაგან. მათ შორის მკვეთრი ზღვარის გავლება ნიშნავს მართლზომიერ და დანაშაულებრივ ქმედებათა ერთმანეთისაგან გამიჯვნას. ოპერატიული ექსპერიმენტი წარმოადგენს ოპერატიულ სამძებრო ღონისძიებათა ერთ-ერთ სახეს. მას არცთუ იშვიათად მიმართავენ სამართალდამცავი ორგანოები მექრთამეობის საქმეებზე, ნარკოტიკების, უაქციზო საქონლის რეალიზატორთა გამო-

24 იქვე, გვ. 261.

25 იქვე, გვ. 262.

სავლენად და ა.შ. ოპერატიული ექსპერიმენტი ტარდება იმ შემთხვევაში, როდესაც კომპეტენტური ორგანოს წარმომადგენელი ფლობს ინფორმაციას, რომ მზადდება, ხდება ან მოხდა დანაშაული²⁶. რუსულ იურიდიულ ლიტერატურაში პროვოკაცია ხშირად განიხილება, როგორც თანამონაწილეობის ერთ-ერთი ფორმა, კერძოდ, წამქეზებლობა²⁷. ერთ-ერთი რუსი ავტორის, მ. კოვალოვის აზრით: „სავსებით დასაშვებია წამქეზებლობის შემთხვევა მცდარად გაგებული სამსახურებრივი ან რაიმე პირადი ინტერესებიდან, როდესაც წამქეზებლობა დანაშაულის პროვოკაციის ხასიათის მატარებელია და მიზნად ისახავს ამსრულებლის შემდგომში მხილებას ან თან სდევს იმედი იმისა, რომ ამსრულებელი დანაშაულის ჩადენის შემდეგ იქნება გამოაშკარავებული და დასჯილი, ხოლო მას— წამქეზებელს— არ დაეკისრება პასუხისმგებლობა“²⁸. ჩვენს მიერ ზემოთ განხილული შემთხვევები ეხებოდა დანაშაულის პროვოკაციის კერძო შემთხვევებს.

თანამედროვე იურისპრუდენციისათვის ასევე ცნობილია დანაშაულის პროვოკაცია სახელმწიფოს მიერ. აღნიშნული ცნების ქვეშ იგულისხმება ფარული საგამოძიებო მოქმედების შედეგად გატარებული ღონისძიებები. საქართველოს კანონმდებლობა იცნობს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებსა და ფარულ საგამოძიებო მოქმედებებს²⁹. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების პირობების შეფასება ევროპული სტანდარტის შესაბამისად შეუძლებელია, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის მწირი რეგულაციების, ავტორიზაციისა და კონტროლის არაეფექტიანი, ევროპულ სტანდარტებთან შეუსაბამო მექანიზმების გამო³⁰. დანაშაულის პროვოცირების ცნების არარსებობა ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ კანონში და

26 გვენცაძე ე., დანაშაულში თანამონაწილეობის სუბიექტური მხარე, 2012. დისერტაცია, თსუ, გვ. 41.

27 Ковалев М.И., 2008. 4-е изд., перераб. и доп СТР.20.

28 იქვე.

29 ფონდი ღია საზოგადოება საქართველო, 2017. დანაშაულის პროვოცირების აკრძალვა, თბილისი, გვ. 50.

30 იქვე.

სსსკ-ში, ასევე პროვოცირების არსებობის საკითხის შესაფასებლად საჭირო გარემოებების გამოკვლევის შეზღუდული საკანონმდებლო შესაძლებლობები ამცირებენ სასამართლოების ეფექტიანობას დანაშაულის პროვოცირებით მოპოვებული მტკიცებულებების დაუშვებლად ცნობისა ან სხვა ანალოგიური შედეგის დაყენების თვალსაზრისით³¹. სასამართლოს უნდა გააჩნდეს სისხლის სამართლის საპროცესო ეფექტიანი შესაძლებლობები დანაშაულის პროვოცირების აკრძალვის უზრუნველსაყოფად, პროვოცირების გზით მოპოვებული მტკიცებულებების დაუშვებლად ცნობისა ანდა სხვა ანალოგიური შედეგის მისაღებად. ძალზე საინტერესოა ამ მხრივ ევროპული სასამართლოს სტანდარტები. კერძოდ კი, როგორია ევროპული სისხლის სამართლის დამოკიდებულება დანაშაულის პროვოკაციის კონტექსტში. საუბარია იმ შემთხვევაზე, როდესაც პროვოკაცია ხდება ოპერატიული, საგამოძიებო მიზნებით. ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებში ტერმინები „დანაშაულის პროვოცირება“ (Entrapment) და „პოლიციის მიერ წაქეზება“ („Police Incitement“) ურთიერთმონაცვლეობითა და ერთი და იმავე მნიშვნელობით გამოიყენება. ცნების დეტალური დეფინიცია ასახულია რამანაუსკასის საქმეზე, რომლის მიხედვითაც, დანაშაულის პროვოცირებას ადგილი აქვს მაშინ, როდესაც საგამოძიებო მოქმედებებში მონაწილე სახელმწიფოს წარმომადგენლები ან მათი მითითებებით მოქმედი კერძო პირები „არ იზღუდებიან დანაშაულებრივი ქმედების გამოძიების არსებითად პასიური მეთოდით, არამედ ისეთ გავლენას ახდენენ სუბიექტზე, რომ აქეზებენ ჩადენას დანაშაულისა, რაც სხვაგვარად არ იქნებოდა ჩადენილი.“ გარდა ამისა, ამგვარი ქმედება მხოლოდ იმ შემთხვევაში მიიჩნევა დანაშაულის პროვოცირებად, როდესაც იგი მიზნად ისახავს დანაშაულის დამადასტურებელი მტკიცებულებების მოპოვებასა და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებას. როგორც აღინიშნა, ზოგადად, ევრო-

პული სასამართლო არ აფასებს ეროვნული სამართალწარმოების ფარგლებში კონკრეტული მტკიცებულების დასაშვებობას. მიუხედავად ამისა, როდესაც განმცხადებელი მიუთითებს დანაშაულის პროვოცირებიდან გამომდინარე, მე-6 მუხლის დარღვევაზე, სტრასბურგი ამოწმებს დანაშაულის პროვოცირების ფაქტის არსებობასა და ეროვნული სასამართლოების მიერ განხილვის წესს. ამგვარ ყოვლისმომცველ კვლევას სტრასბურგი არ მიიჩნევს „მეთხე ინსტანციის“ სამართალწარმოებად. საგულისხმოა, რომ ევროპული სასამართლო მხოლოდ იმ შემთხვევაში მსჯელობს დანაშაულის პროვოცირებაზე, როდესაც განმცხადებელს აღნიშნული საკითხი მკაფიოდ და ვადის დაცვით აქვს დაყენებული ეროვნული წარმოების ფარგლებში. ბრალდებულის მიერ მინიშნება პროვოცირებაზე, როგორც პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ გარემოებაზე, არ არის საკმარისი ამ მიზნებისათვის³². იმისათვის, რომ განსაზღვროს, დაცული იყო თუ არა სპეციალური საგამოძიებო მეთოდების გამოყენებისას კონვენციის მოთხოვნები, ევროპული სასამართლო მიმართავს ორეტაპიან ტესტს, რომელიც პირველად ბანიკოვას საქმეზე ჩამოყალიბდა. ამ მიმართულებით, სტრასბურგი, უპირველეს ყოვლისა, იკვლევს დანაშაულის პროვოცირების ფაქტის არსებობას („მატერიალური ტესტი“), რომლის ფარგლებშიც ფასდება, რამდენად მოქმედებდნენ სახელმწიფოს წარმომადგენლები „არსებითად პასიურად“. შემდგომ კი, ევროპული სასამართლო ამოწმებს, ჰქონდა თუ არა განმცხადებელს ეროვნული სასამართლოს წინაშე პროვოცირების საკითხის დაყენების ეფექტიანი შესაძლებლობა („საპროცესო ტესტი“). თუ სტრასბურგი მიიჩნევს, რომ ადგილი ჰქონდა დანაშაულის პროვოცირებას, ხოლო ამ გზით მოპოვებული მტკიცებულება გამოყენებული იქნა ეროვნულ სამართალწარმოებაში, იგი მე-6 მუხლის პირველი ნაწილის დარღვევას დაადგენს. ევროპული სასამართლოს განმარტებით,

31 იქვე.

32 იქვე, გვ. 60.

აღნიშნული არ გულისხმობს დანაშაულის პროვოცირების შედეგად დამდგარი გამამტყუნებელი განაჩენის არაკანონიერებას ან განმცხადებლის უდანაშაულობას. სტრასბურგი საქმის განახლებასა თუ გადასინჯვას მე-6 მუხლის დარღვევის აღმოსაფხვრელ „ყველაზე ადეკვატურ“ მექანიზმად განიხილავს. ამ მიზნით, სასჯელის შემსუბუქება არ ჩაითვლება სამართლებრივი დაცვის ქმედით საშუალებად. დანაშაულის პროვოცირებით მოპოვებული მტკიცებულების ეროვნულ სამართალწარმოებაში გამოყენებას ევროპული სასამართლო „სამართლიანობის“ ერთ-ერთ ისეთ უხეშ დარღვევად მიიჩნევს, რომ სახელმწიფოს, კონვენციის 41-ე მუხლის საფუძველზე, არა მხოლოდ ქონებრივი, არამედ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებასაც აკისრებს. მატერიალური ტესტის ფარგლებში ევროპული სასამართლო აფასებს, მოქმედებდნენ თუ არა გამოძიებისას სახელმწიფოს წარმომადგენლები „არსებითად პასიურად“, ჩაიდენდა თუ არა განმცხადებელი დანაშაულს მათი ჩარევის გარეშე და შესაბამისად, ჰქონდა თუ არა ადგილი დანაშაულის პროვოცირებას. ამისათვის იგი ამოწმებს სპეციალური საგამოძიებო მოქმედებების საფუძველებსა და განხორციელების პროცესს, რაც მთელი რიგი გარემოებების სრულყოფილ კვლევას გულისხმობს³³. დანაშაულის პროვოცირების საქმეებზე მსჯელობისას ევროპული სასამართლო, უპირველეს ყოვლისა, ინტერესდება, ფარული საგამოძიებო მოქმედებების განხორციელებამდე ჰქონდათ თუ არა სახელმწიფო ორგანოებს განმცხადებლის მიმართ ეჭვის სათანადო საფუძველები. ასეთად კი განიხილება განმცხადებლის დანაშაულებრივი წინასწარგანწყობის ან მის მიერ დანაშაულებრივი ქმედების დაწყების დამადასტურებელი, შემოწმებული და დოკუმენტირებული მტკიცებულებები. ზოგადი ინფორმაცია დანაშაულში პირის სავარაუდო მონაწილეობის შესახებ არ არის საკმარისი ფარული საგამოძიებო მოქმედების ჩასატარებლად. ამასთან მნიშვნელოვან

33 იქვე, გვ. 63.

ნია, რომ ეჭვის სათანადო საფუძველები სახეზე იყოს სახელმწიფოს წარმომადგენლის განმცხადებელთან პირველი კონტაქტის მომენტისათვის და ექვემდებარებოდეს დემონსტრირებას გამოძიების ყველა ეტაპზე. მიუხედავად ამისა, რამდენიმე საქმეზე ევროპულმა სასამართლომ არ გამოორიცხა შესაძლებლობა იმისა, რომ განმცხადებლის წინასწარგანწყობა დაადასტუროს მისმა ქმედებებმა უშუალოდ საგამოძიებო ოპერაციის მსვლელობისას წინასწარგანწყობის კვლევის მიმართულებით. სასამართლოსათვის, როგორც წესი, ყურადსაღებია განმცხადებლის ნასამართლობის, ან ნარკოტიკული დანაშაულის შემთხვევაში ნარკოტიკების მოხმარების ფაქტი, თუმცა მხოლოდ აღნიშნული ვერ გახდება დანაშაულებრივი განზრახვის ინდიკატორი. მაგალითად, საქმეზე კონსტანტინი და სტოიანი (Constantin and Stoian) რუმინეთის წინააღმდეგ, სტრასბურგმა არ მიიჩნია განმცხადებლის მიერ ნარკოტიკული ნივთიერებების მოხმარების ფაქტი მისი წინასწარგანწყობის დამადასტურებელ გარემოებად. ამის საწინააღმდეგოდ, ევროპული სასამართლოსათვის წინასწარგანწყობა საკმარისად დემონსტრირებული იყო საქმეზე შენონი (Shannon) გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ. აქ სასამართლომ განმცხადებლის მიერ ნარკოტიკული ნივთიერებების ფასების ცოდნა, მოკლე პერიოდში მათი მოპოვება და უარის თქმის არაერთი შესაძლებლობის მიუხედავად, არაკანონიერი გარიგების დადება, ერთობლიობაში დანაშაულებრივი განზრახვის მაჩვენებლად მიიჩნია³⁴. ანალოგიურად, საქმეზე თორანი და შიმიკი (Toran and Schymik) რუმინეთის წინააღმდეგ, განმცხადებლების მიერ ფარული აგენტის დაკავშირების შემდეგ მოკლე დროში დიდი ოდენობით ნარკოტიკული საშუალებების რამდენიმე საზღვარზე გადატანა, ევროპულმა სასამართლომ წინასწარგანწყობის დამადასტურებელ გარემოებად განიხილა. დანაშაულის პროვოცირების საქმეებში ევროპული სასამართლო სრულყოფილად

34 იქვე, გვ. 65.

ამონებებს სპეციალური საგამოძიებო ღონისძიებების დაწყების ფაქტობრივ წინაპირობებსა და საფუძვლებს. ამ მიმართულებით იგი ასევე იკვლევს, გამოძიება დაიწყო ანონიმური წყაროს, კერძო პირისა თუ სახელმწიფო ორგანოების საიდუმლო თანამშრომლის (ე.წ. „ინფორმატორის“) მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე. როგორც წესი, ამ უკანასკნელ შემთხვევას სტრასბურგი უკავშირებს დანაშაულის პროვოცირების განსაკუთრებულ რისკს და შესაბამისად, მის მიმართ შეფასების კიდევ უფრო მაღალ სტანდარტს ავრცელებს. დადგენილი პრაქტიკით, ევროპული სასამართლო მოითხოვს, გამოძიების კონტექსტში ინფორმატორის როლი იყოს „მკაცრად პასიური“ რაც, თავის მხრივ, რთული მისაღწევია, როდესაც იგი საკონტროლო შესყიდვაში მონაწილეობს. სტრასბურგის განმარტებით, ამგვარი საგამოძიებო ღონისძიება, სადაც ჩართულია ინფორმატორი, საჭიროებს მყარ დასაბუთებას, სათანადო ავტორიზებასა და იმგვარ დოკუმენტირებას, რომ შესაძლებელი იყოს მონაწილეთა ქმედებების შესწავლა. აღნიშნული მოთხოვნები რელევანტურია მაშინაც, როდესაც საგამოძიებო ღონისძიებათა დაწყების საფუძველი არა სახელმწიფოს წარმომადგენლის ან ინფორმატორის, არამედ კერძო პირის მიმართვაა. ამ დროს, მნიშვნელოვანია, გამოირიცხოს ყველა შესაძლო პირადი მოტივი და მხედველობაში იქნეს მიღებული გამოძიების დაწყებამდე ინფორმაციის მიმწოდებლის ურთიერთობა განმცხადებელთან. ანონიმური წყაროს შემთხვევაში, ევროპული სასამართლო მოითხოვს, სათანადოდ გადამოწმდეს მიღებული ინფორმაცია და ჩატარდეს წინასწარი მოკვლევის ღონისძიებები, რომლებიც, თავის მხრივ, სრულყოფილად უნდა იყოს დოკუმენტირებული. აღნიშნული კიდევ უფრო აქტუალურია მაშინ, როდესაც პირის დანაშაულებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით სახელმწიფო ორგანოები მანამდე არ იყვნენ ინფორმირებულნი³⁵. მაგალითად, ნოსკოსა და ნე-

35 იქვე, გვ. 67.

ფედოვის საქმეზე, პოლიციამ სიმულაციური მოდელი განახორციელა ანონიმური წყაროსაგან ინფორმაციის მიღებისთანავე, ყოველგვარი შემოწმებისა და დამატებითი მოკვლევის გარეშე, რაც სტრასბურგისათვის მიუღებელი აღმოჩნდა³⁶.

მაშასადამე, ცალსახაა, რომ ევროპული სასამართლოს სტანდარტი მკვეთრად მკაცრია სახელმწიფო ორგანოთა მიერ, ოპერატიული ღონისძიებების ფარგლებში „პროვოცირებული“ ქმედებების შეფასების მიმართ. საქმე იმაშია, რომ კერძო პირთა მიერ პროვოცირებული დანაშაულისაგან განსხვავებით ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს სახელმწიფო ინსტიტუციებთან, რაც ბუნებრივად ბადებს მკაცრი საზღვრების დაწესების აუცილებლობას, რათა თავიდან იქნას აცილებული სახელმწიფო უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება და შეჩვევითი სამართალი ან/და ამ ღონისძიების გამოყენება პირადი ანგარიშსწორების მიზნით.

ჩვენი მიმოხილვის დასასრულს უთუოდ უნდა ვისაუბროთ ქართულ სასამართლო პრაქტიკაზე. ამ მხრივ თვალსაჩინოა 2015 წელს რუსთავის საქალაქო სასამართლოს ერთ-ერთი გადაწყვეტილება. 2015 წელს რუსთავის საქალაქო სასამართლო იხილავდა ყაჩაღობის საქმეს. პირთა ჯგუფმა განიზრახა ერთ-ერთი ოფისის დაყაჩაღება. ერთ-ერთი თანამონაწილე დაუკავშირდა პოლიციას, რადგან მას სურდა სხვა თანამონაწილეების სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემა. პოლიციაში დაიგეგმა ფარული საგამოძიებო მოქმედება, უშუალო ამსრულებლებს შესთავაზეს დიდი თანხა, რის შედეგადაც გამოვლენილ იქნენ დამნაშავეები და პირებს დაეკისრათ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა. საქმის არსებითი განხილვის დროს დაცვის მხარემ არაერთხელ გააჟღერა არგუმენტი სახელმწიფოს მხირდან პროვოცირების შესახებ, თუმცა სასამართლომ აღნიშნული არგუმენტი მხედველობაში არ მიიღო. აღნიშნული შემთხვევა, ევროპული სასამართლოს სტანდარტების მიხედვით, შესაძ-

36 იქვე.

ლოა ჩაითვალოს სახელმწიფო აგენტების მხრიდან პროვოცირების სტანდარტულ შემთხვევად. სახელმწიფოს მხრიდან პროვოცირება ატარებს ძალზე დაინტერესებულ ხასიათს, ასეთ დროს ზეწოლას იმდენად ინტენსიური ხასიათი აქვს, რომ შესაძლოა ეჭვქვეშ დადგეს აღნიშნული საგამოძიებო მოქმედებით მიღებული მტკიცებულების დასაშვებობა.

წინამდებარე მიმოხილვის დასასრულს შეგვიძლია წარმოვადგინოთ რამდენიმე მნიშვნელოვანი რეკომენდაცია. აღნიშნული რეკომენდაციების გარკვეული ნაწილი ატარებს წმინდა თეორიულ ხასიათს, ზოგი მათგანი კი პრაქტიკული ხასიათისაა:

1. ზეგავლენით ვაჭრობის კვალიფიკაციის სრულყოფისათვის სასურველია განისაზღვროს, რას მოიცავს ცნება „ზეგავლენა“, რა ტიპის ზეგავლენაზეა საუბარი;
2. დანაშაულის პროვოკაციის ცნებისათვის საჭიროდ ვთვლით განიმარტოს „პროვოკაციის“ ცნება, რა ტიპის ქმედებებს მოიცავს პროვოკაცია, ასევე საჭიროდ ვთვლით, აღნიშნული მუხლის შემადგენლობას დაემატოს დამამძიმებელი გარემოებები, როგორცაა, მაგალითად, განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის პროვოკაცია და, ცხადია, ამ ტიპის გარემოებისათვის სანქციის გამკაცრება. არასამართლიანია ყველა ტიპის დანაშაულის პროვოკაციისათვის ერთიანი სანქციის არსებობა;
3. განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია სახელმწიფო ორგანოთა მიერ დანაშაულის პროვოკაციის საკითხი. მიგვაჩნია, რომ სასურველია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ კანონსა და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში დადგენილ იქნას ასეთი საქმიანობის ძალზე მკაცრი და მაღალი სტანდარტი, რათა თავიდან ავიცილოთ სახელმწიფო ინსტიტუციების მიერ უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება. მათ შორის შესაძლებელია

მსგავსი მოქმედება დაშვებულ იქნას მხოლოდ ცალკეული კატეგორიის დანაშაულებზე. ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში უნდა არსებობდეს საზომი, რომელიც ევროპული სასამართლოს ტესტით დადგენილი სტანდარტის ფარგლებში მოაქცევს აღნიშნულ საქმიანობას;

4. სასურველია გადაიდგას კონკრეტული ნაბიჯები, რომლის ფარგლებში სახელმწიფო აგენტების მხრიდან დანაშაულის პროვოკაციის შეფასებისას გამოყენებულ იქნება ევროპული სასამართლოს შემოწმების სტანდარტები.

დასასრულს გვსურს აღვნიშნოთ, რომ ჩვენი სადისერტაციო კვლევის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა სახელმწიფო ორგანოების მხრიდან პროვოკაციის სტანდარტების გამკაცრებას და მომდევნო თავში ჩვენ შემოვთავაზებთ კონკრეტულ ცვლილებებს, რომლებიც უნდა განხორციელდეს მოქმედ კანონმდებლობაში ამ სტანდარტების გამკაცრების მიზნით.

LEGAL ANALYSIS AND MAIN ASPECTS OF QUALIFICATION ON INFLUENCE PEDDLING AND CRIME PROVOCATION

Tinatin Makharadze

*Prosecutor of the Department to Investigate Offences,
Committed in the Court of Legal Proceedings of the Office of
the General Prosecutor of Georgia,
doctoral student of the Caucasus International University*

KEY WORDS: Code, Bribe, Crime

RESUME

The research includes detailed characterization of influence peddling. It demonstrates the full description and structure of influence peddling. Factual and subjective descriptions of influence peddling, as well as key aspects of qualification are also discussed. Main attention is paid to the definition of the term– influence. According to the opinions of various authors, this term is quite general, abstract and ambiguous, therefore it is necessary the term to be interpreted by the court while hearing individual criminal cases. The article discusses also theoretical and practical differences between influence peddling and bribe-taking. The research includes detailed description of crime provocation and emphasizes its difference from the abetting crime. Central attention is paid to the issue of provocation from governmental bodies during secret investigative activities. At the end of the research the author provides several recommendations about the definition of the term– influence and on the issue of making standards of crime provocation stricter and closer to the European standards.

NOTES:

1. Criminal Code of Georgia, Legislative Herald of Georgia: www.matsne.gov.ge (In Georgian)
2. Criminal Code of Georgia, Legislative Herald of Georgia: www.matsne.gov.ge(In Georgian)
3. Cipelius R., 2006. The Doctrine of Legal Methods, Beck Publishing, Munich, 10th edited edition, p. 20-25; (In English)
4. LeKlevishvili M., Todua N., Mamulashvili c. 2011, Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, Tbilisi 174-175 p. (In Georgian)
5. Lekishviliishvili, Todua N., Mamulashvili c. 2011, Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, Tbilisi 174-175 p. (In Georgian)
6. Lekheishvili M., Todua N., Mamulashvili c. 2011, Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, Tbilisi 174-175 p. (In Georgian)
7. Lekheishvili m., Todua N., Mamulashvili c. 2011, Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, Tbilisi 176 (In Georgian)
8. Tourism. M., 2012. Doctrine of Crime, Tbilisi, Bona Kauza, p. 152(In Georgian)
9. Donzashvili T. 2001, General Criminal Law, Tbilisi, p. 77 (In Georgian)
10. Likua N., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p 177(In Georgian)
11. Lekishviliishvili, Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p 178(In Georgian)
12. Lulekishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Justice (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 179(In Georgian)
13. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p 180 (In Georgian)
14. Vventsadze E., 2012, Subjective Participation in Crime, Thesis, TSU, p. 39(In Georgian)
15. Lekuashvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 260(In Georgian)
16. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p 260(In Georgian)
17. Lekuashvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Justice (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 260(In Georgian)
18. Lekishviliishvili, Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 261(In Georgian)
19. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 261, p. 261(In Georgian)
20. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Justice (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, pp 177, p. 261(In Georgian)

21. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Law (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 261(In Georgian)
22. Lekveishvili M., Todua N., Mamulashvili G., 2011. Private Part of Criminal Justice (Book II), Fourth Edition, Publishing House Meridian, p. 177, p. 262(In Georgian)
23. Gventsadze E., Subjective Participation in Crime, 2012. Thesis, TSU, p. 41(In Georgian)
24. Ковалев М.И., 2008. 4-е изд., Перераб. и доп СТР.20 (In Russian)
25. Ковалев М.И., 2008. 4-е изд., Перераб. и доп СТР.20(In Russian)
26. Open Society Georgia Foundation, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p. 50(In Georgian)
27. Foundation Open Society Georgia, 2017. Crime(In Georgian)
28. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p.50((In Georgian)
29. Open Society Georgia Foundation, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 60(In Georgian)
30. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 63(In Georgian)
31. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p. 65(In Georgian)
32. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 67(In Georgian)
33. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 67(In Georgian)
34. Foundation Open Society Georgia, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p. 65(In Georgian)
35. Open Society Georgia Foundation, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 67(In Georgian)
36. Open Society Georgia Foundation, 2017. Prohibition of Provocation of Crime, Tbilisi, p 67(In Georgian)

BIBLIOGRAPHY:

1. Constitution of Georgia, lawyers world, Tbilisi 2018 (In Georgian)
2. Gamkrelidze O. Comentaries on criminal code of Georgia (general part) Tbilisi, 2005 (In Georgian)
3. Tsulaia Z. comenratier on special part of criminal law, Book N1, Second edition, Tbilisi, 2003 (In Georgian)
4. Tsulaia Z. comenratier on special part of criminal law, Book N2, Second edition, Tbilisi, 2003 (In Georgian)
5. Heinrich B. provocation of crime by state, German-Georgian law journal, Tbilisi, 2016 (In Georgian)